

Pred vsem naj bi se toraj prenesla v Bosno taka rokodelstva in obrtnije, katere utegnejo po nizkih cenah in dobrih izdelkih izpodriniti domače izdelke. V gospodarskem oziru naj bi začeli zasedati deželo taki rokodelci in obrtniki, kateri očitno presegajo uže naseljene obrtnike, da to tudi domačini lahko spoznajo.

Soditi po dosedanjih vtisih in skušnjah najdejo dober zaslužek dobri in pošteni cen držeči se kolarji, zidarji, mizarji, kovači, steklarji (glažarji), kočijaži, čevljarji, peki in mesarji, tudi klobučarjem in kavarnarjem utegne se v mestih posrečiti dobra kupčija; enako se je tudi mlinom, žganičarjem in pivovarjem nadejati dobrega uspeha. Prodajalci narejenih oblek, obutev, klobukov, potovalne in vojaške oprave, kuhinjske posode in pohištva, navadnega kmetijskega orodja bi si lahko mnogo pridobili.

V obče se opazuje, da bi se omenjena kupčija najboljšje sponesla v mestih in preko glavnih črt javnega prometa, da so za opekarnice (fornaže) in dotično kupčijo najugodnejši kraji Sarajevo, Dervent in Kiseljač, pa tudi v Senici in tik železnične črte Banjaluka-Novci in Brod-Senica, slednjič da bi se arhitektom za zdaj najboljšje godilo v Derventu, Dobroju, Senici, Sarajevu in Banjaluki.

Vozniki bi utegnili najti zadosti dela pri prevaževanju blaga na črtah od Broda oziroma Senice do Sarajeva in iz Metkovića skozi Mostar v Sarajevo. Za kmetijske delavce je pa za zdaj še prav malo zaslužka.

To se vé, da mora imeti vsaki, kdor se hoče kot rokodelci ali obrtniki ustanoviti v Bosni, tudi nekoliko svojega kapitala, da si svojo obrtnijo nastavi.

Glavni kraji v Bosni in Hercegovini so: Sarajevo (blizu 40.000 prebivalcev), Gradačac (4500), Dubno (6600), Zvornik (4900), Banjaluka (15.000), Kupres (5200), Djelina (6100), Bihač (4000), Mostar (12.000), Janja (3500), Priedor (3200), Livno (6000), Dolnja Tuzla (5300), Travnik (12.000), Trča (10.000), Maglaj (3180), Kozarač (3500), Stolac (3500).

* *Dragocena škatla.* V Trstu je bila na javni dražbi prodana škatla za 7196 gold.; kupil jo je neki Petracco, tržaški juvelir. Zda pa se je izvedelo, da je ono škatlo podaril bogati iznajdenik kanonov, Krupp sultanu Abdul Azizu, kateremu so Turki vrat s škarjami prerezali, sultan pa jo je podaril svojemu ministru. Ko so sultana umorili, zastavil je denara potrební minister škatlo za 6000 gold. v Trstu in nedavno je šla „na boben“.

* *Kako so kmetje oderuha izplačali.* V Neulengbachu v dolnji Avstriji zadolžil se je bil kmet pri nekem oderuhu (lihvarju) za par sto goldinarjev. Plaćati ni mogel, a oderuh ga je silil, da mu je večje obresti podpisaval. Dolg naraste tako, da je prišla hiša in grunt nesrečnega kmeta na boben, in prevzel je vse oderuh. Al kmetje, katerim se je prejšnji gospodar v srce smilil, sklenili so maščevati se nad oderuhom. Nobeden mu ni hotel delati niti za novce ne. Hiša je zdaj čisto zapušćena. Žito je dozorelo, al oderuh nima koga, da bi ga požel. Naposled je hotel oderuh žito prodati, al nikdo ga ni hotel kupiti, in žito je ostalo na polju v hrano ticam pod nebom, ki ga niso sejale.

* *140 let stara žena,* vdova Kalia Boljanc, je 15. julija umrla v Tiflisu na Ruskem. Zdrava je bila zmerom in le malo mesecev pred smrtjo zbolela. 15 let stara se je uže omožila; njen najstarejši sin, ki še živi, je 100, najmlajši pa 75 let star. Imela je 6 sinov, ki vsi so bili ribí.

Naši dopisi.

Iz Rusije 22. avg. — *η.* — Ruska vlada je izdala nadrobno poročilo o svoji delavnosti v Rumeliji. To poročilo je jako važen dokument, ki živo priča o tem, kakí namen je Rusija imela s svojo poslednjo vojsko s Turčijo in kake sovražne sile je morala premagati, da je mogla po vojski mirno svojo nalogo izpolniti. Ta dokument je eklatantna obsodba evropske politike gledé južne Bolgarije, in bi zato vreden bil, da bi ga slovenski politični časopisi, ki imajo za take stvari dovolj prostora, celega v prevodu ponatisnili. Iz onega poročila je vidno, da $\frac{2}{3}$ vseh prebivalcev so Bolgari, le $\frac{1}{3}$ znaša zmes iz vseh drugih narodnosti, Turkov, Grkov, židov, ciganov, Armencev. O Grkih poročilo govori med drugim sledeće: „Rumelijski Grki nočejo nikakor razumeti, da so oni manjšina v deželi. Oni izmišljavajo lažnjivo statistiko, sklicujejo se na neke izmišljene pravice ter si prizadevajo biti prvi in gospodarji v deželi.“ O Slivenskih homatijah pa poročilo govori tako: „Slivenski hrup je utihnil, kakor hitro se je pokazal v Slivni generalgubernator (gener. Stolipin). Povod k temu hrupu je podal sam finančni direktor Schmidt sè svojo preočitno nedobrohotnostjo do Bolgarov. Razen tega se lahko s polnim prepričanjem reče, da šuntarji teh homatij niso bili Bolgari, ampak ljudje, ki so si prizadevali Evropi dokazati, da po odhodu Rusov iz Rumelije ne bo mogoče drugače ohraniti miru v deželi, kakor da jo zasedejo turške armade.“ O evropski komisiji je med drugim rećeno, da je ona iz začetka hotela rusko administracijo kontrolirati, rusko vlast sebi pokoriti ter upotrebljati jo po svoji prihoti, pa kmalu se je zgodilo narobe: evropska komisija brez pomoči in svetov ruske vlasti ni mogla prav nič delati. O rumelijski miliciji se sporoča, da ona obstoji iz 9000 mož pešcev, 300 mož konjnikov in 1000 mož žandarjev; oficirska mesta so prejeli tisti Rumelijci, ki so ob časa vojske služili v bolgarskih krdelih; razen njih je prišlo iz zofijske vojne šole 60 mladih oficirjev, nekaj je ostalo tudi ruskih, dva Prusa, en Srb in en Avstrijec.

Rusija je Rumelijo prej ustanovila, kakor je bila zavezana po berlinskem traktatu, ter jo je pred srokom pustila v lepem redu. Al komaj so Rusi Rumelijo zapustili, uže so jo začeli razdirati tisti ljudje, ki želé Evropi dokazati, da v Rumeliji je treba turške armade, kar se z drugimi besedami pravi, da Bolgare je spet treba po turški klati. Tak mož je posebno vojni direktor Vitalis.

Berlinski traktat je jako čudna stvar. Iz začetka je vsak hotel biti njemu pravi oče, zdaj se pa te časti vsi nekako branijo, se ve da vsak sè svojim namenom. Nedavno so angleški ministri v parlamentu opominjali, da Evropa se ima posebno Bismarkovi modri mešetariji zahvaliti za ta prelepi traktat; prec potem je tudi njegov glavni organ „Times“ trdil, da ta čast gre edinemu Bismarku in da berlinski traktat ostane večni; dasiravno je vsa Evropa mislila, da je Nemčija nerazločno zvezana z Rusijo, je vendar na berlinskem kongresu Bismark v vseh vprašanjih stopil na stran Evrope proti Rusiji. Ta pokrita odkritosrećnost angleških politikov je Bismarka hudo pićila, zakaj njegov glavni nemški organ „Norddeutsche allgemeine Zeitg.“ je na veliko trobento v uvodnem članku zatrobil po svetu, da te angleške čenće so gola laž, kajti — česar se vsak lahko iz protokolov preprića — je Bismark v vseh važnih vprašanjih podpiral Rusijo, al njegova naloga ni bila biti bolj ruska, kakor so sami Rusi; Angleži s svojimi čenćami da samo dražijo Rusijo proti Nemčiji itd. „Moskovske Vedomosti“ so se nad tem Beakonsfield-Bismarkovim ravsom smejale ter

so vprašale Gorčakova: razume li on ta poduk Bismarkovega organa?

Poslednja turška vojska je točno opredelila tri ruske stranke. Prva stranka je ves prosti mestni in kmetski narod; njemu je geslo: „Kristusova vera, car osvoboditelj in sveta Rusija.“ Kedar so te tri stvari v nevarnosti, je ruski narod vselej gotov žrtvovati življenje in imenje, — druge politike on ne zna. Dve drugi stranki se imenujeta: „slavjanofili“ in „jevropejci-liberali“. V ti dve stranki razpadajo vsi omikani stanovi ruskega naroda. Uže imena opredeljujejo glavne točke politike teh dveh strank. Slavjanofili imajo taka načela: Klasična omika; finančna neodvisnost Rusije od tujih narodov, tedaj edina notranja državna posojila; sedanje samodržavje s pomočjo senata iz izkušenih in previdnih starcev in gubernski in ujezdni zemski zastopi, kajti za resnično ustavno življenje narod še ni zrel, prave ustave nima zdaj še noben evropejsk narod, Anglija jo je nekdanj imela, a zdaj v Angliji carí diktatura pod parlamentarnim prikritjem; francoska ustava je večna revolucija, v Nemčiji Bismark igra s parlamentom, kakor otrok s pupami, avstrijski parlamentarizem pa je karikatura; osvobojenje vseh slavjanskih narodov izpod tujega jarma, njihova politična samostojnost, a v duševnih stvaréh vzajemnost. (Kon. prih.)

Iz Vipave 1. sept. (*Razglas.*) Vipavska kmetijska podružnica napravi 8. dne t. m. (Mali šmaren) popoldne koj po službi Božji pod milim nebom kmetijsko tombolo s sledečimi dobitki: 1) Tombola: železen ogersk plug, vreden 38 gld. (zraven pa še en dar centralnega odbora kmet. družbe v Ljubljani). 2) Činkvina: velik železen stroj za turšico robljati, vreden 30 gld. (zraven tudi en dar družbe kmetijske). 3) Kvaterna: velik holandski filtrirni aparat za vino čistiti, vreden 25 gold. (zraven tudi en dar družbe kmetijske). Terne: mlin za grozdje mastiti, vreden 15 gold. (zraven tudi en dar družbe kmetijske). Amba: zbirka sadjerejskega orodja, vreden 6 gold. — Cena kartelci (srečki) je 20 soldov. — Tombola se začne s primerim govorom. Zvečer pa bode veselica v čitalnici v proslavljenju ranjcega, za kmetijstvo v obče toliko zaslužnega gosp. Matija Vrtovca s slavnostnim govorom, glediščino igro, petjem in plesom. — Deželna vino in sadjerejska šola Slapenska letos zavoljo većinoma še prezelenega grozdja ne napravi grozdne razstave in ne bo vinske pokušnje. — Nadjamo se po vsem tem prav veselega dne in slovesne večernice na prihodnji Marijini praznik.

Iz Češnjic. — Pri volitvi občinskega starešinstva 14. dne t. m. je bil za župana izvoljen Jakob Zordani, posestnik v Poljanah, za svetovalca pa sta bila izbrana Matija Žibert iz Rakitove in Jožef Pestotnik iz Selc.

Iz Ljubljane. — V našem zadnjem listu smo rodoljubnim našim pisateljem željo razodeli, naj bi — nasproti zagrizenim našim sovražnikom in protivnikom novega ministerstva — ne sipali vsak dan naših národnih zahtev tako, da, kakor vrabci na prosó, planejo oni na to, kar je ta ali uni naših časnikov pisal, in potem ženó vriš, kakor da bi vsa Avstrija morala postati slovanska država. „Slovenec“ je te naše želje „festina lente“ napak razumel in v enem svojih zadnjih listov napisal članek, češ, da „Novice“ hoté slovenskemu časništvu mejiti pravico odkritosrčne rodoljubne besede, in da zavidajo „Slovenčevega“ pisatelja tacihih člankov, če mu ta ali uni pravi: „kdor je v „Slovencu“ to pisal, ta je tič“. „Slov. Nar.“ je v včerajšnjem listu uže podučil „Slovenca“, da naša objava v zadnjem listu „Novic“ ni bila nikak dementi narodni žurnalistiki in da so vsi

Slovinci gledé narodnih tirjatev enih misli. A tudi mi moramo svoje reči. Če se komu ljubi „vodo zajemati z rešetom“, prosto mu je, naj jo zajema, mi je ne zajemamo in čakamo časa, da na pravem mestu naši poslanci formulirajo naše pravične zahteve, ki ne žalijo drugim narodom njihovih. Vsaj vse naše zahteve, kakor včerajšnji „Slovenec“ sam pripoznava, niso nič novega, nič neustavnega, nič nenaravnega, in „Novice“ so se uže za nje borile, ko še „Slovenca“ ni bilo na svetu. Ko bi med nami bivali pošteni dopisovalci različnim dunajskim židovskim časnikom, ki bi poročali to, kar slovenski časniki pišejo, nihče bi časnikom našim ne priporočal potrebne taktike, al ker ti pišúni vse, kar le morejo, napak obračajo, vse potencirajo, svetu objavljajo in se lažejo, kar nihče nas ni rekel in nihče ne misli, zato in samo zato je zdaj, ko nasprotniki naši tudi Taaffeovemu ministerstvu kupičijo cele goré ovir, je treba, da smo prevdarni in ne iščemo naslova „tičev“. Ali nas tega ne uči uže sam „Tagblatt“, katerega vrednik še neki trem dunajskim židovskim časnikom nosi materijal o „neizmer-nih tirjatvah Slovencev“, ki vznemirja celó poštene nam Nemce in prijazne nam ministre same.

— (*Iz seje odborove družbe kmetijske 31. avgusta*) je „Novicam“ došlo sledeče poročilo: V prvem oddelku seje se je pod predsedstvom barona Wurzbacha in vpričo zastopnika c. k. deželne vlade razpravljal dopis sl. ministerstva o državnih podporah za razstavo goveje živine v Postojni 6. dne oktobra, za pospeh govedoreje, za vodnjake, za pogozdovanje goličav in za žive meje. — O Postojnski razstavi goveje živine 6. dne oktobra so se večidel sprejele premembe, ki jih je nasvetovalo sl. ministerstvo kmetijstva, in sklenjeno je bilo, nemudoma program postojnske razstave v 300 iztisih natisniti dati, da se potem razdeli po deželi. — O vodnjakih se bode sl. ministerstvu razložilo, da zato letos ni nič odtrgal podpori za nakup plemenskih bikov, ker je itak uže podpora s 1800 gold. majhna memo prejšnjih let, in ker za napravo vodnjakov utegne iz prejšnjih podpor ostati blizo 400 gold. zato, ker nekatere občine se še celó lotile niso naprave vodnjakov, za katere jim je uže pred več leti bila podpora obljubljena in deloma uže izplačana. Pri tej priliki omeni dr. Bleiweis izvrstnega poduka o umni napravi vodnjakov, ki ga mu je rajnki gosp. Peter Kozler izročil in katerega je gosp. Vičel pregledal in sem ter tje popravil, da se, razjasnen s podobami, natisne v družbinih „Naznanilih“. Odbor soglasno izreka gosp. Vičelnu zahvalo za njegovo pripomoč pri delu, po katerem dobijo naši ljudje temeljit in lahko umeven poduk v roke o tem, kako dobro napravljati vodnjake, ki ga dosihmal niso imeli. — O zeló obširnih obravnavah družega oddelka današnje seje poročamo drugi pot.

— (*6 daril po 42 gold. iz prof. Metelkove ustanove*) se bode podelilo učiteljem kranjskim, ki se odlikujejo po lepi nravi in marljivosti v šolstvu, skrbni gojitvi slovenščine in sadjereje. Natečaj za ta darila je razpisan do 30. dne t. m.; prošnje se po poti dotičnega c. k. okrajnega glavarstva izročujejo c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

— (*Začetek novega šolskega leta*) za gimnazijo, realko, učiteljski pripravnički in dotični vadniki je 16. dne t. m. Oglasi in vpisi učencev in učenk so 13., 14. in 15. dne t. m.

— Bukvar Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani prodaja šolsko knjigo: „Latinska slovnica za slovensko mladež“ od prof. P. Ladisl. Hrovata po 1 gold. 50 kr. in „Latinsko-slovenske vaje“ od prof. Sebast. Žepića po 2 gold.

— P. Lazaristi so 1. dne t. m. po ukazu knezoškofijstva tudi v deželni bolnišnici prevzeli duhovna opravila, ki so jih dozdaj opravljali p. frančiškani.

— (V tukajšnji hiralnici), katero oskrbujejo usmiljene sestre, se sedaj, ko je 30. dne t. m. umrl gosp. župnik J. Krašovic nahaja 43 bolehnih obojnega spôla. — V tukajšnji dekliški sirotišnici pa je sedaj 14 sirot. Ta množica se bode kmalu pomnožila za 20 deklic, katere se bodo vzele v to dobrodelno napravo na stroške deželnega sirotinskega zaklada.

— Kakor po vseh deželah našega cesarstva, tako se tudi na Kranjskem nabirajo darovi za pogorelce v Sarajevu.

— „Lepega Kranjskega mesta ne moremo si misliti brez gimnazije!“ S to mislijo — piše nam prijatelj — sem v pondeljek, 25. dne avgusta, zapustil Kranj, ki je bil nekda „Sitz der Markgrafen von Krain“, zdaj pa, če ga v pondeljkih in drugih tržnih dnevih vidiš, se ti kaže, kakor da bi vsi Gorenjci s trgovino svojo si „rendez-vous“ dajali tukaj. Voz za vozom z različno robo obložen tiši v mesto, na velikem trgu pa je tolika gnječa ljudstva, prodajalcev in kupcev, da težko prodreti moreš veliko množino. In temu mestu, ki je srce Gorenjskega, kamor vse žile gornje strani peljejo, hočete vzeti 4razredno gimnazijo, namesti da bi jej dodali še 4 razrede in bi tako tudi gorenjska stran imela, kar dolenjska ima, celo gimnazijo, katerima bi ljubljanska, v sredi dežele, bila kakor mati hčerama. Kranjska cela gimnazija bi pa zmanjšala preveliko število učencev gimnaziji ljubljanski in s tem tudi njene stroške o plači profesorjev, pa bi olajšala tudi Gorenjcem vzdrževanje njihovih sinov v bližnjem jim mestu, kamor vsak teden zahajajo. S stroški nad 6000 gold. si je pred 18 leti mesto vredilo jako lepo šolsko poslopje, ki je po vladnem ukazu imelo v-se jemati preobilo množico ljubljanske gimnazije, ki pa zdaj ima „mit einem Federstrich“ zavrženo biti! Ne, ne, to nikakor ni mogoče! In to se nam zdi tem manj mogoče, ker ste gimnaziji v Zateču (Saatz) na Českem in v Senju (Zeng) v Dalmaciji ostali, ki ste ob enem z gimnazijo kranjsko lani bili na smrt obsojeni. Kranj pač ne zasluži take enostranske britke osode!

— Knez črnogorski se je včeraj ob poli enajstih dopoldne s svojim spremstvom peljal z nagličem preko Ljubljane na Dunaj. Na ljubljanskem kolodvoru se je bilo zbralo veliko ljudi, ki bi ga bili radi videli, pa se ni nič pokazal, ampak ostal je v svojem dvornem vozu.

— V današnjem izrednem občnem zboru družbe kmetijske je po predlogu centralnega odbora, o katerem je poročal odbornik gosp. Murnik, bilo z malim dodatkom g. deželnega glavarja viteza dr. Kalteneggerja sklenjeno, da se v centralnem odboru ustanovi poseben in samostojen odsek za konjerejo, in s tem dodatkom premeni §. 27. družbinih pravil.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor se ima sniti proti koncu tega meseca, če ne bo morda še prej razpuščen. Prvo, kar bo obravnaval, bo državni proračun za leto 1880., po tem pa podaljšanje veljavnosti vojne postave.

— Naslednik Andrassyev bo, kakor se mnogo govori, baron Haymerle, do zdaj avstrijsk poročnik v Rimu.

— Črnogorski knez je prišel v torek 2. t. m. na Dunaj, kjer je gost našega cesarja. Misli se, da je to obiskovanje zavoljo Novega Pazara, ter da bo Avstrija desegla od Črnogore dobrovoljno neutralnost, če ne celó resnične pomoči, ako bi se Turki zasedenju vstavljali.

— V nedeljo zadnjega avgusta je bil tisti veliki dan, ko so imeli „ustavoverci“ državnega zbora dunajskega svoj shod v Lincu, kjer so sklenili stopiti v boj proti sedanji vladi, ker se jim ne zdi dosti nemško-centralistična. Prišlo jih je 74, med temi štajarski Carneri in kranjski Taufferer, ki so resolucijo zoper ministerstvo podpisali, toraj se s svojim podpisom zavezali držati se je. Drugih 49 (med njimi ces. namestnik tržaški baron de Pretis, goriška poslanca Coronini in Winkler (!), dalmatinski Vidulić itd.) niso bili pričujoči, pa pisali, da tudi pristopijo tej resoluciji. Od teh 123 vlada uže ne bo mogla nobenega pridobiti za-se. Ostane še 50 takih, ki se do zdaj niso še odločili ne za ministerstvo ne proti njemu. Od teh utegne vlada pridobiti morebiti še 10, tako da bi imela potem borih 13 glasov večine, če še vsi narodnjaki in konservativci potegnejo ž njo. S tako pičlo večino se pa ne bo dalo vladati, toraj je lahko mogoče, da bo ministerstvo skusilo si pomagati z razpustom tega državnega zbora in novimi volitvami, ki se bodo v obče pač vse bolj izvršile, ako bode vlada povsod energično v svoje roke vzela nadzorstvo volitev.

— Polkovnik Haymerle je spisal knjižico „italicae res“, kjer pripoveduje, da tako zvana „italia irreidenta“ je nevarna za Avstrijo, ker ves laški narod je istih misli, da se mora Avstriji vzeti južni Tirol, Trst in Istra, Francozom pa Nizza in Korzika, Angležem Malta. Za zdaj obračajo vso svojo jezo proti Avstriji. Pisatelj dokazuje, da Italija nima pravice do teh dežel.

Iz Prage. Preteklo sredo popoldne je prišel sem presvitli cesar k vojaškim vajam. Mesto se je v vsi naglici pripravilo za slovesen sprejem njegov. Z županovim namestnikom Zeithammerjem se je cesar pogovarjal dolgo.

Dalmacija. — „Narodni list“ prinaša pismo grofa Hohenwarta do dr. Klaića v Zadru, v katerem izreka svoje obžalovanje zavoljo odstopa poslanca Pavlinovića, ki je bil ud njegovega kluba, ter izreka nado, da bo mesto njega voljen Klaić. „Tako se z enim očesom jokamo, a z drugim se moremo smijati,“ — sklepa Hohenwart svoje pismo.

Iz Zagreba. — Hrvatski sabr zopet deluje. Med drugimi se peča s postavo, po kateri bi se stenografija (naglopisje) vpeljala kot učni predmet v srednje šole.

Iz Bosne. Sarajevo je po požaru prav žalostno mesto, največi siromaki med vsemi prebivalci so pa katoličani, katerim je edina cerkev pogorela, in so vsi sploh revni ljudje. Vlada je prepovedala zidati in staviti hiše, kakor se komu zdi, in mesto se bo z novega zidalo po lepo izdelanem načrtu. Za pogorelce se pobirajo milodari.

Turčija. Zasedba Novega Pazara po avstrijski armadi je gotova in se ima izvršiti še ta mesec.

Žitna cena

v Ljubljani 2. avgusta 1879.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 83 kr. — banaške 8 gold. 14 kr. — turšice 4 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 93 kr. — rži 4 gold. 39 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 39 kr. — ajde 5 gold. 4 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 3 gold. 20 kr. 100 kilogramov.